

VINERI • 1 MARTIE 2013 • ANUL LXIII NR. 9

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@foaia.hu

Amintiri de opt decenii dintr-un sat bihorean
Vrem să fim români. Cum s-o facem? Să începem în familie!
Anul 2013 aduce schimbări importante în învățământul din Ungaria

CALENDAR ORTODOX

4 martie, luni, Sf. Mc. Pavel și Iuliana, sora lui.
5 martie, marți, Sf. Mc. Conon din Isauria; Sf. Mc. Conon Grădnarul, Sf. Mc. Iraida.
6 martie, miercuri, Sf. 42 de Mc. din Amoreea; Sf. Mc. Eufrosin.
7 martie, joi, Sf. Mc. Ep. din Cherson: Vasilevs, Efrem, Evghenie, Capiton, Eterie, Agatodor și Elpidie.
8 martie, vineri, Cuv. Teofilact Mărt., Ep. Nicomidiei; Sf. Ier. Pavel Mărt.; Sf. Mc. Dometie.
9 martie, sâmbătă, †) Sf. 40 de Mc. din Sevastia; Sf. Mc. Urpasian (Sâmbăta morților – Moșii de iarnă).
10 martie, Sf. Mc. Codrat, Ciprian și Dionisie. Duminica Lăsăturii sec de carne (a Înfricoșătoarei Judecăți).

10 vorbe pe săptămână

ACTUALMENTE – În momentul de față, în prezent; acum – Din fr. actuellement = JELENLEG, MOST; PILLANATNYILAG

CANDIDA – A fi propus candidat în alegeri; a-și pune candidatura într-o alegere. A se prezenta la un examen. A aspira la un post, la un grad, la o poziție etc. – Din candidat și candidaturi (derivat regresiv). Cf. germ. kandidieren = JELÖLTETI MAGÁT; PÁLYÁZIK

CĂLUGĂR – Bărbat care a făcut legământ să ducă o viață religioasă-ascetică și care trăiește într-o comunitate mănăstirească; monah. – Din sl. kalugerm (< gr.) = SZERZETES

COLECȚIE – Serie de obiecte de același fel sau de aceeași categorie, care, adunate și dispuse sistematic, reprezintă o valoare artistică, științifică, documentară etc. – Din fr. collection, lat. collectio, -onis = GYŰJTEMÉNY

CRIZĂ – Manifestare a unor dificultăți (economice, politice, sociale etc.); perioadă de tensiune, de tulburare, de încercări (adesea decisive) care se manifestă în societate. Moment critic, culminant, în evoluția care precedă vindecarea sau agravarea unei boli. Tensiune, moment de mare depresiune sufletească, zbucium. – Din fr. crise = VÁLSÁG

CUSTODIE – Pază, păstrare (și administrare) a unui obiect (pus sub sechestru). – Din lat. custodia. – Cf. sl. kustodija = ŐRIZET, FELŰGYELET

ETNIC – Referitor la apartenența la un popor; privitor la formele de cultură și de civilizație specifice unui popor. – Nume etnic = nume de popor. – Din fr. ethnique, lat. ethnicus = NÉP, NÉPI, ETNIKAI

FĂGĂDUI – A promite cuiva că va face un anumit lucru. – Din magh. fogadni.

PAMFLET – Specie literară (în versuri sau în proză) cu caracter satiric, în care scriitorul înfățișează anumite tare morale, concepții politice, aspecte negative ale realității sociale, trăsături de caracter ale unei persoane etc. – Din fr. pamphlet = PAMFLET

PREVĂZUT – Care este dedus din fapte, fenomene, date etc. precedente. Care este prescris, specificat de o lege, de un regulament etc. Care este înzestrat cu cele necesare = ELŐRE LÁTOTT; MEGÉRZETT; MEGSZABOTT, ELŐÍRT; ELLÁTOTT, FELSZERELT

Jula

Pregătiri pentru
ședința anuală a UCRU

Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-a întrunit în ședință în ziua de 23 februarie pentru a stabili data următoarei ședințe a Adunării Generale și pentru a pregăti planul de modificare a statutului Uniunii. Acesta a fost modificat ultima dată în anul 2009. Se prevede ca

ședința delegaților asociațiilor românești să fie în data de 20 aprilie a.c. Statutul va fi modificat conform cerințelor noii Legi Civile intrată în vigoare în anul 2012. Planul modificării statutului UCRU va fi trimis delegaților în a doua parte a lunii martie.

E.Ș.

Seghedin

Ziua femeilor

Ziua de 8 Martie este recunoscută pe întregul glob ca sărbătoarea internațională a femeii și a mamelor. Această zi celebrează femeia la toate vârstele, zâmbetul, gingășia, generozitatea și dăruirea ei. Vineri, 8 martie, de la ora 16.00, Ziua mamei și a tuturor femeilor va fi marcată și la Consulatul General al României la Seghe-

din. Evenimentul va fi organizat în colaborare cu Autogovernarea Românească și cu Catedra de limba română de la Universitatea din Seghedin, printr-o acțiune dedicată tuturor persoanelor de sex feminin, la care vor participa copii ai școlii generale din Micherechi și un artist popular.

A.B.

Trimiteți-ne pozele Dvs. hazlii!

Dragi cititori, dacă aveți și Dvs. poze hazlii, care ar putea intra în rubrica „Poza săptămânii”, puteți să ni le trimiteți pe adresa: foaia@foaia.hu.

Telefonul redacției:
66/463-152

Scrieți-ne
la adresa:
foaia@foaia.hu

Poza săptămânii

– Limba mea este... română. A voastră?

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: 1 Martie – Mărțișor
(foto: din arhivă)

Anul 2013 aduce schimbări importante în învățământul din Ungaria

Anul 2013 aduce în învățământul din Ungaria câteva schimbări importante prevăzute prin noua lege intrată în vigoare anul trecut. De la 1 ianuarie 2013, instituțiile de învățământ au ajuns în custodia statului, din luna februarie, profesorii care au împlinit vârsta de 62 de ani au fost obligați să iasă la pensie, iar din septembrie vor fi aplicate noile programe cadru și se va introduce obligativitatea predării religiei/eticii. Cu excepția școlilor confesionale, private și a școlilor întreținute de o fundație sau de autoguvernările pe țară ale naționalităților, unitățile din învățământul preuniversitar sunt controlate și gestionate de un nou birou numit Centrul Klebelsberg (KLIK). În toată țara s-au format 198 de circumscripții școlare.

Școlile de naționalitate din Ungaria au avut posibilitatea să aleagă: ca administratorul instituției să fie autoguvernarea lor pe țară sau să rămână la stat. Prima școală românească preluată de către Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria a fost școala din Bătania. Începând cu 1 iulie 2011, școala generală „Lucian Magdu” din Bătania a fost preluată de către ATRU.

Școlile din Chitighaz și Aletea au trecut sub autoritatea ATRU pe 1 iulie 2012, iar școala comasată Săcal-Bedeu-Körös-nagyharsány a fost preluată de la 31 decembrie 2012. De întocmirea programelor cadru ale naționalităților se ocupă Biroul Coordonator pentru Minorități din cadrul Institutului de Cercetare și Dezvoltare al Învățământului. La ora actuală, aceste programe sunt în curs de pregătire, ne-a informat Viorica Oros Fabian, responsabilă pentru întocmirea programelor cadru românești. Până

la începutul lunii martie, fiecare școală va avea acces la programa cadru de învățământ.

1 ianuarie 2013

– susținătorul sistemului instituțional a devenit statul. Instituțiile de învățământ au ajuns în custodia statului și au intrat în vigoare regulile pentru obligativitatea învățământului. Cu excepția grădinițelor (care au rămas în administrarea obligatorie a primăriilor locale), întreținătorul instituțiilor de învățământ a devenit statul, care își exercită dreptul de întreținere prin oficiile guvernamentale județene. În cazul românilor, primăriile din Micherechi și Jula și-au menținut dreptul de întreținere a școlii generale locale, ceea ce înseamnă însă că dispun doar asupra angajaților tehnici și a funcționării școlii. Partea de specialitate a școlii (profesorii, directorul) aparțin de KLIK.

– obligativitatea învățământului (frecventarea șco-

lii de la vârsta de șase ani până la vârsta de 16 ani)

1 septembrie 2013

– predarea și educarea în școlile generale va dura în fiecare zi până la ora 16.00.

– se introduce modelul de carieră pentru profesori. Noua lege a învățământului prescrie că de la 1 septembrie 2013 se va schimba salarizarea pedagogilor. Aceștia vor avea posibilitatea de calificare în următoarele 4 categorii, în funcție de anii petrecuți la catedră și de nivelul de pregătire: Practicant, Pedagog I, Pedagog II, Pedagog master, Profesor cercetător.

– legea stabilește efectul claselor și orele obligatorii

– introducerea obligatorie a predării disciplinei eticii sau a religiei, la libera alegere

– la cererea părinților, localitățile mai mici sunt obligate să organizeze și să întrețină o grupă de grădiniță sau o clasă de ciclu primar, dacă în localitatea respectivă sunt 8 copii de vârstă preșcolară sau de școala generală

– elevii școlilor de naționalitate și ai școlilor de stat vor beneficia de manuale școlare gratuite

– elevii claselor 1, 5 și 9 vor învăța pe baza noii programe cadru

1 septembrie 2014 – va fi obligatoriu ca toți copiii care au împlinit vârsta de 3 ani să frecventeze grădinița.

A. Cioca

EDITORIAL

Veceu etnic

Într-o școală din Oradea, directoarea unității de învățământ a introdus niște proceduri demne de perioada în care oamenii de culoare nu puteau împărți același acoperiș cu albi sau când săracii nu puteau intra în același loc cu bogații. Conducătoarea școlii (de etnie maghiară) le-a interzis elevilor români să folosească aceeași toaletă cu cei maghiari! Mai pe înțeles: elevii români nu pot să-și facă treaba mică sau mare în același veceu cu elevii maghiari. Întâmplarea nu este din întunecatul Ev Mediu, ci din anul 2013 după Hristos.

Nu este această școală orădeană singura instituție din lume în care învață împreună copii români și maghiari, dar nimeni nu s-a gândit până acum la această idee genială. Citind această știre, nu puteam să nu mă gândesc la școlile noastre, cum ar fi dacă... Dar, slavă Domnului, la noi mințile nu s-au întunecat chiar așa.

La Liceul „Bălcescu” din Jula învață minimum 4 feluri de copii: 1. români din Ungaria, 2. români din România, 3. unguri din Ungaria, 4. unguri din România. Mai trebuie să-i împărțim, bineînțeles, în băieți și fete. Plus profesorii, care și ei sunt la rândul lor bărbați și femei. Deci, înseamnă că la liceul nostru din Jula ar trebui să fie minimum 10 veceuri.

Sau să luăm exemplul Chitighazului. Aici funcționează două școli generale. Una ungurească și una românească. În ambele școli învață atât români, cât și unguri, plus copii de țigani. Dacă ne-am gândi ca directoarea din Oradea ar trebui să avem mai multe toalete decât săli de clasă.

Poate doamna director s-a inspirat din faptul că, actualmente, viața politică din „Bazinul Carpatic” a început să semene cu o budă, care pute până departe, până la Bruxelles, uneori chiar până la Washington. Atât în Ungaria, cât și în România, politicienii cred că scandalurile bazate pe criterii etnice le țin oamenilor de foame, că dacă pe primăria lor s-a arborat (sau tocmai din contră, li s-a interzis) drapelul secuiesc nu mai trebuie să-și plătească facturile la gaz, că vom putea trăi în pace și bună vecinătate dacă ne învățăm copiii să-i urască pe cei care au altă limbă maternă, altă religie, altă culoare. Politicienii noștri se joacă cu focul atunci când ațâță cu atâta ușurință flacăra spiritelor etnice. Și o fac, de obicei, din interese de partid. Politicienii unguri s-au obișnuit în ultimii mai bine de 20 de ani să se plimbe prin România ca niște grofi pe propriul domeniu. Să se folosească de ungurii de acolo după bunul lor plac. Guvernele dintotdeauna de la Budapesta varsă niște sume enorme de bani în Ardeal. Fiecare „prieten” al unui ministru primește drept cadou sau drept recompensă câte-un „institut de strategie națională” sau un fel de „institut de cercetare”, finanțat cu sute de milioane de forinți de la bugetul de stat maghiar.

În timp ce în alte țări, lumea se luptă cu efectele globalizării, cu criza economică sau cu sărăcia lucie, la noi ajung să fie în centrul atenției încăperile unde și regii se duc pe jos. Ce fericit ar fi împăratul roman Vespasian dacă ar trăi și ar vedea ce se întâmplă. La așa ceva nici el nu cred că s-a gândit. Mintea lui a mers numai până acolo că a construit la Roma sute de latrine publice (vespasiene), pentru folosirea cărora a cerut taxă. Fiind criticat de unii senatori că scoate bani din ceva atât de murdar, Vespasian a replicat: „pecunia non olet”, adică „banii nu au miros”.

E adevărat, nici prostia nu miroase. Și nici nu doare. Că dacă ar dura, multă lume ar umbla urlând pe stradă. În limba maternă.

Eva Șimon

A plecat la Domnul un mare duhovnic al românilor

Mii de oameni l-au condus, în ziua de 15 februarie, pe ultimul său drum pământesc pe Arhimandritul Serafim Man, unul din marii duhovnici ai României. Părintele arhimandrit Serafim Man a fost stareț al mănăstirii de la Rohia între anii 1973–1984. El a fost cel care l-a tuns în monahism pe Nicolae Steinhardt, pe care l-a primit cu mult drag în obștea sa de la Rohia, în anul 1980, în taină, de frica regimului comunist care putea zădărnici totul. A fost depistat de cancer în metastaze în urmă cu mai bine de 30 de ani. Medicii îi ziceau atunci că mai are de trăit câteva ore. Nu a fost așa...

Arhimandritul Serafim (Ștefan) Man s-a născut la data de 27 noiembrie 1935, în satul Boiereni, de lângă Rohia. La vârsta de 17 ani a intrat în obștea mănăstirii Rohia, fiind primit de către starețul Justinian Chira, actualul Arhiepiscop al Maramureșului și Sătmărulei. La 20 iulie 1955 a fost tuns în monahism primind numele de Serafim, pentru ca în luna martie a anului 1957 să fie hirotonit ierodiacon apoi ieromonah slujind la mănăstire până în anul 1959.

Din anul 1959, după Decretul 410, până în 1971 a slujit ca preot în parohiile Cupșeni, Băiuț și Costeni. În 1971 a revenit la mănăstirea de metanie iar în anul 1973 a fost numit stareț al mănăstirii Rohia. A condus mănăstirea până în 1984 când, din cauza problemelor cauzate de cancerul la gât, s-a retras. Serafim Man a fost cel care în anul 1980 l-a primit pe Nicolae Steinhardt în obștea Mănăstirii Rohia și l-a călugărit.

În anul 1973, anul în care părintele Serafim Man a fost numit stareț la Mănăstirea Rohia, filosoful Constantin Noica i-a spus lui Nicolae Steinhardt: „Ți-am găsit locul potrivit!”. În autobiografia sa, despre perioada petrecută după ieșirea din închisoare, până la intrarea în mănăstire, părintele Nicolae Steinhardt a spus: „Jinduiam acum după călugărie. O doream încă din închisoare.”

Pentru că era cărturar curajos, autoritățile comuniste îl urau pe Steinhardt; pentru că era evreu, autoritățile bisericești se arătau și ele reticente; cu toate acestea, părintele Serafim Man a fost luminat de

necazurile mele, la Maica Domnului am alergat cel mai mult; eu pe Maica Domnului o consider cea mai mare apărătoare.”

În urmă cu mai bine de 30 de ani, medicii din Cluj nu-i mai dădeau nicio șansă de scăpare părintelui Serafim Man, care era bolnav de cancer în metastază. Doctorii i-au permis

Dumnezeu să vadă inima sinceră a celui în cauză. Înțelept și plin de dragoste, starețul de la Rohia l-a primit pe cărturar cu multă căldură și fără reticențe, făgăduindu-i că el personal îl va călăgări.

Părintele Serafim Man este unul dintre marii părinți duhovnici pe care i-a avut Biserica ortodoxă: „Zilnic stai la rugăciune, cum poți, cât poți; dar să nu fie o zi fără rugăciune, că nu e zi fără păcat! Mergând pe drum ori lucrând, zi și atunci: »Doamne, ajută! Doamne, iartă-mă!«. Nu-i voie să întrerupem rugăciunea. Mintea noastră să fie în cer, mintea noastră să fie la Dumnezeu. Dumnezeu e aproape de noi. Tot ce ne înconjoară ne vorbește de Dumnezeu. Eu, cu

atunci monahului să se întoarcă la Rohia pentru a muri în chilia sa. „Mai ai de trăit ceasuri, nu zile”, i-a spus profesorul care l-a îngrijit. Ajuns acasă la Rohia, părintele Serafim s-a lăsat cu totul în voia lui Dumnezeu: „Așa că i-am spus Măntuitorului: Dacă mai am ceva de lucrat aici, lasă-mă în viață. Dacă nu, ia-mă la Tine!”, a povestit părintele. Iar Dumnezeu l-a lăsat să lucreze. A fost un izvor de iubire, bunătate și lumină. Îl căutau oameni din toate colțurile țării. Să-i spună necazurile, să ceară un sfat. Iar părintele nu pregeta niciodată: „Ar trebui mai mult... Să ne apropiem de oameni mai mult, să îi mângâiem, să îi întărim, să stăm de vorbă cu ei. Că acu', numa' biserica ne mai țâne. Cât ne mai țâne!”, spunea părintele Serafim.

După ridicarea sa la ceruri, Pământul a rămas mai sărac cu un duhovnic, însă ceata rugătorilor din cer are cu un rugător mai mult. Arhimandritul Serafim Man a lăsat în urmă o adevărată zestre spirituală oamenilor căutători de Dumnezeu, atât prin cărțile scrise cât și prin vorbele de duh ce le împărțea tuturor celor care-i cereau sfatul și binecuvântarea. E.Ș.

Rohia

Harul sfinteii liturghii

În Persoa, într-o mină, lucrau foarte mulți oameni, unii fiind robi de război, scoțând aur pentru stăpânire. Săpând foarte adânc, a căzut muntele peste ei și toți au murit, afară de unul, peste care au căzut niște pietre mari formând o boltă ca un acoperiș. Dar omul era îngropat de viu, neavând nici o comunicare cu lumea din afară. Femeia lui, fiind creștină, a făcut cele cuvenite pentru sufletul său, adică a cerut preotului să facă 40 de Sfinte Liturghii, aducând la Biserică în fiecare zi câte o prescură, vin și lumânări. Când preotul a slujit 20 de Liturghii, diavolul a pizmuț evlavia femeii și, schimbându-și chipul, a întâmpinat-o dimineața, când mergeau cu darurile la Biserică, și l-a zis:

– Preotul a avut o treabă grabnică și a slujit mai de vreme, nu te mai osteni să mergi! Poimaine îi vei da datoria.

Asemenea a făcut preavicleanul și în alte două zile. Între timp, când se făceau Liturghiile, oamenii care săpau în acel loc au auzit un glas de sub pietre zicând:

Săpați, pentru dragostea lui Dumnezeu, cu băgare de seamă, căci deasupra mea sunt două pietre, și să nu cadă să mă omoare. Iar muncitorii mult s-au minunat și, săpând pe de lături, l-au aflat pe om viu și i-au înștiințat femeia. Alergând toți câți au auzit, ca să vadă această minune, și întrebându-l cum a trăit atâtea zile fără hrană, salvatul a răspuns:

– În fiecare zi, cineva nevăzut îmi aducea o pâine, o cană de vin și o făclie aprindea înaintea mea, în afară de trei zile în care, nemaiprimind nimic, mult m-am amărât, plângându-mi păcatele, pentru că socoteam că voi muri. După aceasta, a patra zi am văzut făclie aprinsă, pâinea și vinul ca și mai înainte, și m-am bucurat slăvind pe Dumnezeu, că nu m-a părăsit până la sfârșit!

Aceasta auzind femeia lui, a înțeles taina și a povestit tuturor că acele daruri pe care le dădea preotului, și Sfintele Liturghii, îngerul le aducea soțului său. Aceasta ne-a fost descoperită, ca să vedem puterea Sfinteii Liturghii! Dacă la cei vii lucrează asemenea minuni, cât socotiți să le folosească celor adormiți?! Arhimandrit Serafim Man

Botez în biserica ortodoxă din Julia

În duminica din 17 februarie, în Catedrala Episcopală „Sf. Nicolae” din Julia s-a săvârșit Taina Sfântului Botez a lui Norbert Nistor, copilul părinților dr. Norbert Nistor, originar din Micherechi și a lui dr. Nyisztorné Varga Andrea. Prin botez, micuțului Norbert i s-a spălat păca-

tul și s-a făcut părtaș morții și învierii lui Hristos, intrând într-o viață nouă. Nașii de botez au fost Zoltan Iova și Kászonyi Adrienn. Taina Sfântului Botez a fost săvârșită de preotul Pavel Ardelean, vicar eparhial. Evenimentul a fost unul înălțător pentru întreaga familie. A.C.

Vrem să fim români. Cum s-o facem? Să începem în familie!

Sunt de părere că, cel puțin o dată, fiecare dintre noi ne-am gândit la faptul că, oare de ce copiii noștri nu mai vorbesc românește, așa cum am făcut-o noi la vremea noastră? Sau oare de ce unii dintre ei nu prea își mai doresc acest lucru?

Iată câteva gânduri ale mele, care mă frământă de o vreme încoace, referitor la situația copiilor noștri. Unii spun că profesorii sunt de vină și școala, că nu se mai face școală ca pe vremuri. Ei bine, eu aș zice că, hai fie, și școala... Dar și părinții!

În primul rând, în ziua de azi nici măcar părinții nu mai vorbesc românește cu copiii, așa cum făceau pe vremuri. Atunci când un copil cade și se lovește, mama lui nu îl mai alintă cu „Dragul mamei, hai să te țuce mama, că-ți trece...” și „Na, na, na”, ci dă-i înainte magyarul. Astfel, cum să mai avem pretenția ca acel copil să știe românește când ajunge la grădiniță. De exemplu, un copil din familie maghiară, dacă se naște și crește în Germania, va vorbi perfect limba germană și, eventual limba maghiară, dacă și părinții vorbesc cu el limba maghiară acasă. Tot așa și cu un copil român din Ungaria, dacă acasă, în jurul lui, nu se vorbește românește, atunci bineînțeles va vorbi perfect doar limba țării în care crește, adică limba maghiară. Clar ca bună ziua. Asta de când îi lumea și vileagul a fost așa.

Așadar, noi părinții ar trebui să ne gândim puțin mai bine atunci când afirmăm că la grădiniță nu se face treabă, că vine copilul acasă și nu vorbește românește mai nimic. O educatoare, pe lângă faptul că are grijă de copil o zi întreagă și îl educă în vederea deprinderilor specifice vârstei și a prieteniei între ei, îi mai învață și românește cât poate, pentru că această muncă este aproape în zadar, dacă acasă nu se vorbește românește. Spun aproape în zadar, pentru că dacă acești copii ar veni de acasă folosind deja limba română, munca aceasta a educatoarelor de la grădiniță ar fi de zece ori mai ușoară și mult mai eficientă. Și știm cu toții că un copil învață cel mai mult și cel mai ușor la vârsta de 2-6 ani.

Și ajungem la școală, în clasa întâi, apoi în clasa a 5-a, unde o luăm de la început: copiii vin din familii românești, în care nu (prea) se mai vorbește românește acasă, din comoditate și nu pentru că nu știu românește. Așadar dascălul are acordul părinților să facă treabă bună și să învețe pruncul să vorbească românește.

Da, însă și aici, la fel ca și la grădiniță o luăm de la capăt. Și astfel, copilul crește, merge la liceu, știe câte ceva românește, dar dacă îl rogi să îți povestească ce a făcut ieri, nu se mai descurcă. Și aici mă refer la copiii care provin din părinți care vorbesc foarte bine românește, dar din păcate, datorită mai multor motive, nu mai au timp să vorbească și cu copiii lor românește. În schimb, gura satului e mare: că de aceea nu știu copiii românește, pentru că nu se face școală. Ei bine, vă spun că nu e chiar așa.

Dar hai să nu dăm vina doar pe părinți, ci să-i tragem și pe profesori un pic mai des de mână, și astfel o luăm de la început.

Dacă mâine intri într-o grădiniță românească, auzi foarte rar că se vorbește limba română (bineînțeles sunt și excepții). Și atunci vin și mă întreb: dacă al meu copil merge la grădiniță și de la vârsta de 2-3 ani are în sânge deja, că aici limba în care se vorbește este maghiara, doar că unii știu și românește, normal că e mai ușor să o dai pe maghiară. Și astfel, la serbare cântăm 2 cântece românește și 10 în limba maghiară. Că așa e normal. La fel și la școlile românești în general, dar sunt și excepții la fel ca la grădinițe. Profesorii atât între ei, cât și în fața elevilor, în pauze, vorbesc mai ales în limba maghiară. Așa că exemplul de urmat copiii noștri deja îl au. Dacă acasă, la grădiniță, la școală se vorbește aproape doar limba maghiară, iar limba română numai dacă e musai, atunci oare de ce nu prea știu copiii noștri limba română? Și iarăși venim și spunem că: „Ei bine, nu mai e cum o fost pe vremuri. Atunci se făcea școală, profesorul era profesor, elevul

stătea în bancă nemișcat, respectuos etc.”

Și ajungem la un alt punct cheie: într-adevăr erau alte vremuri, foarte bună constatarea unora, dar tot așa această constatare trebuie făcută și pentru prezent. Adică trăim în alte vremuri, copiii noștri nu mai au doar două mașinuțe sau două păpuși toată copilăria lor, ci au internet, calculatoare, telefoane mobile, facebook, chat etc. Au alte pretenții, alte așteptări, alt bagaj de cunoștințe de care dispun, comparativ cu ceea ce am avut noi.

Așa se face că ajungem la manualele școlare. Deci, un copil care e obișnuit cu lumea modernă în care crește și trăiește, cum să fie atras de ora de limba română, dacă învață din manuale vechi sau plictisitoare, care nu sunt în acord cu lumea în care trăim. La fel și profesorul de limbă română, aproape că predă aceleași lecții pe care le-a predat și acum 15 ani după „rendszereltás” (schimbarea regimului), plus că a fost crescut și scolar în școala veche. Așadar, și în acest sens toate sunt făcute în așa fel încât nu se poate face pasul înainte? Oare? Cum să nu se poată, doar că necesită puțin efort.

Ca să vă explic de ce afirm acest lucru, de exemplu, un profesor care predă și limba română și limba engleză este întrebat de copii, că: „Doamna profesoară, în loc de română, nu ținem mai bine oră de engleză?” Acest lucru înseamnă că nu neapărat cu profesorul este bai, să zicem că nici cu limba română, ci mai degrabă cu manualele și caietele de lucru folosite la orele de limba română, care probabil că în percepția elevilor sunt plictisitoare, nefiind la fel de atrăgătoare, ca de exemplu cele de limba engleză editate la Oxford.

(Continuare în pag. a 8-a)

Pe scurt...

JULA

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria a ținut prima ședință a adunării generale în ziua de joi, 28 februarie. Temele principale ale ședinței au fost: prezentarea și aprobarea dării de seamă a activităților din anul 2012; prezentarea și aprobarea planului bugetar al ATRU și al instituțiilor subordonate pe anul 2013; dezbaterile problemelor de actualitate din cadrul instituțiilor de învățământ românesc. În cadrul ședinței au fost înmânate distincțiile „Pentru românii din Ungaria” și „Pentru învățământul românesc din Ungaria”, pe anul 2012.

BIHOR

Conform informațiilor primite de la preotul ortodox român Cosmin Pop, parohul a patru biserici din Bihorul unguresc, în luna martie orașul slujbelor la parohiile pe care le administrează este următorul: Duminică, 3 martie, va sluji în biserica din Peterd. Pe 10 martie va săvârși Sfânta Liturghie la biserica din Veched, iar în următoarea duminică, pe 17 martie, la biserica din Darvaș. Duminică, 24 și 31 martie, precum și de sărbătoarea Bunei Vestiri, 25 martie, va sluji în biserica din Jaca. Slujbele încep la ora 9.00.

JULA

Curatoriul Fundației „Pro discipulis – Pentru elevii noștri”, în colaborare cu Direcțiunea Școlii și Liceului „N. Bălcescu” din Jula organizează, pe 9 martie, balul de binefacere al școlii. Petrecerea va avea loc în sala festivă a Centrului Cultural Românesc din Jula, cu începere de la ora 19.00. Bilete se pot procura de la școală. Prețul unui bilet: 3000 ft. Alte informații la numărul de telefon: 66/463-161.

APATEU

Școala generală din Apatu, în colaborare cu Centrul de Documentare și Informare al ATRU organizează, pe 11 aprilie, o nouă ediție a concursului de poezie românească Mihai Eminescu. Directorul școlii generale din Apatu, doamna Vad Erzsébet a confirmat că au fost anunțate toate școlile în care se predă limba română în Ungaria și că așteaptă cât mai mulți participanți.

– Tată, ce preferi: să-mi dai un leu și să cânt la trompetă în sufragerie, când te odihnești, ori să-mi dai trei lei, ca să mă duc să cânt la bunicu?

☺ ☺ ☺

Un orașean discută cu un țăran.

– Mi-am cumpărat o mică fermă în apropiere, spune el, dar nu înțeleg de ce nu reușesc să cresc găini. Am plantat mai multe ouă acum o săptămână și n-a crescut nimic!

☺ ☺ ☺

De o săptămână, frățiorul nou-născut al lui Ștefan plânge în fiecare noapte. Ștefan nu mai poate sta nedormit.

– Mamă, n-am putea să-l deconectăm măcar în noaptea asta să putem și noi dormi?

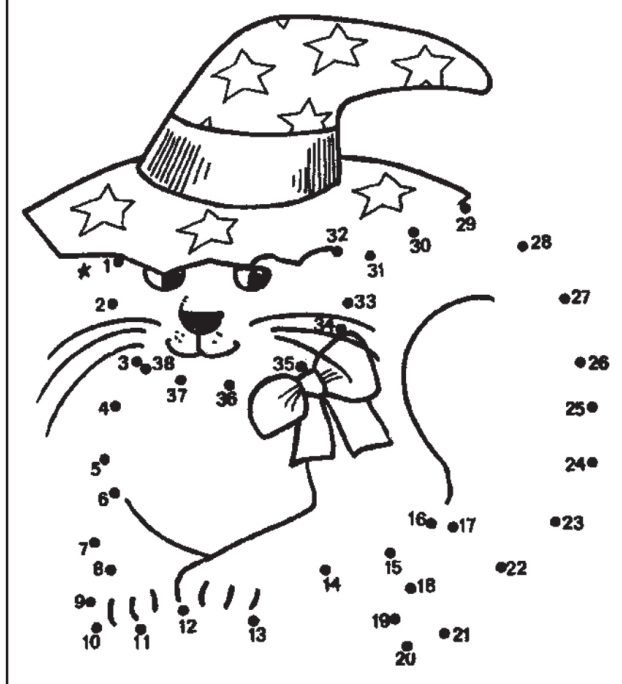
☺ ☺ ☺

Fiul unui hoț se întoarce acasă după prima zi de școală.

– Micuțule, cum a fost la școală?

– Stai liniștit, tată, profesoara m-a interogat ore întregi, dar n-am spus nimic.

Unește punctele!

Măriuța trăiește în căsuța bunicii de la marginea satului. Alături e câmpia și atunci când îi este urât – unde să se joace fetița dacă nu pe câmpie?...

– În curând va fi iarăși primăvară, se gândește Măriuța. Voi merge pe câmpie să culeg ghiocei. Aceste flori sunt atât de gingașe, de plăpânde, toată lumea le așteaptă și se minunează de curajul lor, căci chiar trebuie să ai curaj să înflorești la primele raze de soare, după o iarnă grea și friguroasă.

Până la întâi martie mai sunt doar câteva zile, dar stratul de zăpadă e gros, continuă să ningă, perdea-ua de fulgi e atât de deasă încât nu se vede nimic. Troianul ajunge la fereastra căsuței lui Hazlică. Iepurașul se înarmează cu o lopătică și iese afară să curețe zăpada că doar nu o să aștepte până va fi întro-ienit cu totul.

– Eh, privește el cu ne- caz. Poimăine e primăva- ră, soarele însă nici gând nu are să apară. O fi uitat că e timpul să-i trezească la viață pe ghiocei? Îi voi aminti. Dar cum? Și imedi- at îi vine o idee.

Chiar dacă e seară și se face întuneric, Hazlică vine în cămară, aprinde felina- rul în formă de morcov, cu

Mărțișorul de Emilia Plugaru

lumină morcovie și se pune pe croșetat. Croșetează mulți, mulți ghiocei albi de mătase.

Voi agăța la pieptul fie- cărei vrăbiuțe câte un ghi- ocel croșetat, îi voi dărui Măriuței, Măriuța le va dă- rui altor copii, soarele va vedea și își va aminti de ghioceii care ies la lumină doar datorită razelor sale.

– Hm..., stă în cumpă- nă el. Cu atâta zăpadă în jur, soarele ar putea să nu observe nimic. De aceea voi croșeta și ghiocei mor- covii. Peăștia nu are cum să nu-i observe.

Dar a terminat așa por- tocalie. În schimb i-au ră- mas multe ghemulețe de ață roșie. Și Hazlică nu stă mult pe gânduri. Alături de ghioceii albi acum sunt o mulțime de ghiocei roșii.

Iepurașul îi leagă câte doi, unul roșu, altul alb, răsu- cind două ațe, albă și ro- șie, le numește mărțișoare în cinstea primei zile de primăvară și de întâi mar- tie toate vrăbiuțele, toți copilașii din satul Măriu- ței, ba chiar și câteva buni- cuțe poartă mărțișoare în piept. Ca să-i amintească soarelui că a sosit timpul ghioceilor.

Soarele se trezește, vede ce vede și vai! Își pune mâinile în cap. S-a cam în- trecut cu somnul! E primă- vară! Oamenii poartă ghi- oceli la piept! Până și vră- biuțele și-au aninat ghioc- ei în penel! Dar de când mă rog ghioceii au devenit ro- șii!?

Nu e timp să afle ce s-a întâmplat. Trebuie să elibe- reze pe adevărații ghiocei din îmbrățișarea zăpezii. Foarte curând lângă căsu- ța iepurașului răsar pâlcuri, pâlcuri de flori albe, plăpânde...

– Hazlică, râde Măriu- ța, nu blănița ta e foarte deșteaptă, tu ești foarte deștept! Lui Hazlică îi pare bine și zâmbește pe sub mustăți.

De atunci, în fiecare pri- măvară, de întâi martie toată lumea poartă mărți- șoare. Ca să nu uite soa- rele că e vremea vrăjitu- lui...

Jocurile copilăriei

Spânzurătoarea

Spânzurătoarea este un joc ce se joacă în doi iar pentru a juca acest joc avem nevoie de o foaie de hârtie și un pix sau un creion.

Cum se joacă Spânzurătoarea

Primul jucător se va gândi la un cuvânt apoi va scrie pe foaie prima și ulti- ma literă a cuvântului iar în locul celorlalte litere va trece câte o liniuță. Dacă prima sau ultima literă a cuvântului se găsește și în interiorul cuvântului este obligat să o treacă și pe aceasta.

Apoi cel de-al doilea ju- cător va încerca să ghi- cească cuvântul, spunând pe rând câte o literă. Dacă litera pe care o spune se găsește în cuvânt aceasta va fi trecută în locul cores-

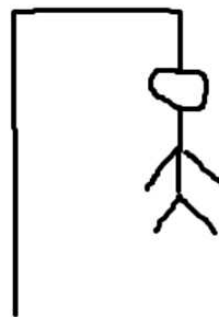
punzător (în cazul în care litera se găsește de mai multe ori în interiorul cu- vântului va fi trecut de câte ori se găsește).

Dacă litera nu se găsește în cuvânt primul jucător va începe să deseneze în spânzurătoare un omuleț.

Întâi se desenează capul, apoi corpul, mâinile, pi-

cioarele, se pun paie sub omuleț și în final se aprin- de focul.

Dacă primul jucător re- ușește să aprindă focul, câștigă jocul. Altfel, dacă cel de-al doilea jucător re- ușește să descopere cu- vântul, înainte ca focul să se aprindă, va câștiga jo- cul.

P _ A _ _ A _ L _ _ L _ _ P _ P _ D

Carnavalul copiilor la școala din Bătănia

Elevii din clasele I-VIII de la Școala generală „Lucian Magdu” din Bătănia, au sărbătorit cum s-au priceput mai bine la tradiționalul „Carnaval al copiilor”. Sărbătoarea, la care elevii s-au pregătit de multe zile pentru a putea prezenta

cele mai ingenioase măști, a avut loc în aula școlii, vineri, 22 februarie, când toată lumea s-a adunat să se distreze și să chefuiască, elevi, profesori și părinți. Aula școlii s-a umplut de prânțese, clovni, dansatoare, țărani și țărăncuțe, vră-

jitoare, indience, ghiocei, ți-gâncușe, magi și pinguini care au început să danseze pe muzică și să-și prezinte măștile.

Toate acestea au ajutat la dezvoltarea talentului lor artistic, dezvoltarea creativității și stimularea imaginației, sporirea încrederii în forțele proprii, etc. În prezența spectatorilor, părinți și dascăli deopotrivă, elevii au cântat, au dansat, s-au simțit minunați. A fost o zi deosebită, plăcută și plină de semnificații pentru părinți și cadre didactice care au văzut o altă latură a personalității fiecărui copil. Această activitate le oferă elevilor destindere, recreere, voie bună și satisfacțiile atmosferei de grup.

A.B.

Carnaval la școala din Apateu

Elevii școlii generale din Apateu au participat săptămâna trecută la „Carnavalul de alungare a iernii”. Evenimentul a fost organizat în cadrul unității de învățământ, micuții fiind implicați în organizarea manifestării, vreme de mai multe zile. Serbarea s-a desfășurat la căminul cultural. Ajutați de cadrele didactice și de părinți, școlarii și-au făcut măști care i-au transformat în eroii din desenele animate preferate, în personajele de poveste, sau în animale, iar cele mai reușite dintre măști au fost premiate. Carnavalul copiilor de la grădinița din Apateu va fi vineri, pe 1 martie.

A.B.

Măști și distracție la grădinița din Chitighaz

Săptămâna trecută au sărbătorit într-o atmosferă de carnaval și copiii de la grădinița românească din Chitighaz.

La pregătirea și realizarea Carnavalului, copiii participă cu însuflețire și dăruire, din dorința de a oferi spectatorilor momente de ținută estetică, distracție, satisfacție, făcându-le măcar pentru un moment viața mai frumoasă, mai plină de sens.

Carnavalul reprezintă un izvor de satisfacție, bucurii și creează bună dispoziție atât în rândurile copiilor cât și ale părinților.

OPINII

Vrem să fim români. Cum s-o facem? Să începem în familie!

(Urmare din pag. a 5-a)
Și atunci îmi pun întrebarea: oare de ce nu ne strângem eforturile și să sugerăm profesorilor de azi, care sunt specializați pe editarea manualelor, să se mai uite și peste niște manuale și caiete de lucru folosite la orele de engleză sau germană, doară doară se pot inspira de acolo. Că eu nu am auzit de la copii niciodată, că la română am avut exerciții de ascultare de pe CD, sau lucru în pereche, sau grupuri de câte patru, sau concursuri de genul acesta. Dacă ora nu este interactivă, înseamnă că nu este interesantă, iar acest lucru iarăși înseamnă că ora este plictisitoare. Copiii de azi nu mai au stare ca pe vremuri, trebuie ținuti activi în permanență și motivați în spiritul competiției. Astfel, plictisul de la oră își va spune cuvântul imediat. Atracția spre o materie este dată de

materialul pe care îl pui în fața elevului. Manualele și caietele de lucru sunt cele care dau prima impresie unui elev despre materia pe care trebuie să o învețe.

Așadar, în concluzie, aș zice că profesorii își țin orele cum trebuie, doar că la capitolul manuale și materiale didactice stăm prost. Noi, părinții ne facem că știm românește, însă cu copiii noștri nu mai vorbim deloc românește, iar peste câțiva ani vom mai auzi această limbă doar după ce prezentăm buletinul la frontieră cu România. Cam așa stau lucrurile.

Așa că, dragi Părinți, Educatoare, Profesori, TREZIȚI-VĂ, până nu e prea târziu!!!

DOAR ÎMPREUNĂ VOM REUȘI, SEPARAT NICIODATĂ!!!

Un părinte,
de profesie pedagog,
care dorește
să-și mențină anonimatul

Încheierea proiectului Geotherm între Micherechi și Mădăras

În 28 februarie 2013, Primăria Comunei Mădăras încheie proiectul intitulat „Utilizarea sustenabilă transfrontalieră a resurselor geotermale în Mădăras și Micherechi (Méhkerék)”, acronim Geotherm, finanțat prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013 realizat în parteneriat cu Primăria Comunei Méhkerék (Ungaria).

În cadrul proiectului s-au realizat studii de teren pentru determinarea posibilităților modalități de utilizare, în folosul comunității, a resurselor de apă geotermală de pe teritoriul celor două comune. Studiile topografice, geologice și hidrogeologice realizate de ambii parteneri au analizat posibilitatea realizării unor investiții în realizarea unui centru de agrement, a unei

rețele de încălzire cu apă geotermală a instituțiilor publice și a unei stații de producere a energiei electrice. Pe termen lung, proiectul își propune să contribuie la reducerea poluării și a cheltuielilor cu utilitățile ale locuitorilor celor două comune.

Bugetul total aprobat al proiectului este de 84.210 Euro, din care cofinanțarea UE și cofinanțarea națională este de 81.337,80 Euro, iar contribuția proprie a celor două comune este de 2.872 Euro. Bugetul Comunei Mădăras este de 44.610 Euro, din care comuna alocă o contribuție proprie de 892,20 Euro. Durata de implementare a proiectului este Martie 2012 - Februarie 2013.

Persoana de contact: D-na Unia Ramona (telefon: 0741.016518).

Serată interetnică „Împreună” la Budapesta

Casa Germanilor din Ungaria (Budapesta, str. Lendvay) a organizat o serată interetnică cu titlul „Împreună”. Cultura și literatura română din Ungaria a fost subiectul întâlnirii din 21 februarie, al cărei oaspete a fost cercetătoarea și poeta *Maria Berényi*, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria.

Maria Berényi, originară din Micherechi, a obținut primul titlu de doctor în filologie în 1986, la Universitatea Eötvös Lóránd din Budapesta, iar în 2001 și-a obținut al doilea titlu de doctor (PhD) în istorie la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Este autoarea a patru volume de poezii, a scris șapte volume de studii, are 27 de volume redactate, studii în țară și în străinătate, și articole și recenzii. La reușita seratei a contribuit și tânărul *Grigore*

Poiendan, student la Universitatea de Muzică „Liszt Ferenc” din Budapesta, care a interpretat cântece populare românești din Micherechi.

Revista naționalităților din Ungaria „Barátság” a fost prezentată de către redactoarea *Mayer Éva*. Gazda întâlnirii a fost poetul *Nelu Bradean Ebinger*, profesorul Universității Corvinus din Budapesta,

Institutul de Relații Internaționale. *Nelu Bradean Ebinger* este născut în Banaț, iar din 1972 trăiește în Ungaria.

Evenimentul a fost onorat de prezența domnului *Victor Micula*, ambasadorul României la Budapesta, *Bogdan Ignat* și *Răzvan Paul Ciolcă*, consilieri la Ambasada României de la Budapesta.

A.C.

„Lăsați inima să cânte”

îndemnăm românii din localitatea aceasta la unitate și să îndreptăm privirile tuturor spre Dumnezeu”, a spus *Dorin Gavra*, membrul Autogovernării Românești în cuvântul său de deschidere.

Echipa nouă a grupului „Continental” s-a format pe 11 februarie. Dincolo de muzica pe care au cântat-o micherechenilor, grupul Continental au adus mesajul dragostei Domnului Isus Hristos față de oameni.

A.C.

La sfârșitul săptămânii trecute, numeroși credincioși au umplut sala Căminului Cultural din Micherechi la concertul orchestrei „Continental”.

„Lăsați inima să cânte” – acesta a fost mesajul evenimentului din 22 februarie, organizat de către Autogovernarea Românească din Micherechi.

„Autogovernarea din Micherechi are scopuri foarte importante, una dintre acestea este să ajutăm la învățarea și practicarea limbii române. În același timp, avem și un scop să

În curând va fi deschidă „Casa colecțiilor tradiționale”, la Chitighaz

În ani trecuți, comuna Chitighaz a trecut prin transformări și înnoiri importante. În ultimii șase ani, de când a preluat conducerea localității primărița *Maria Gyuricska Kalcsó*, în localitate s-au făcut investiții de aproximativ 1,5 miliarde forinți. Actualmente se fac demersuri pentru începerea lucrărilor de canalizare, pentru care primăria dispune de 300 milioane forinți din proiecte europene și tot din fonduri obținute din proiecte în jur de 10 milioane de forinți vor fi investiți într-o clădire a primăriei, de pe strada principală, Dózsza, unde se va deschide în scurt timp o „Casă a colecțiilor tradiționale”, un fel de muzeu al localității Chitighaz.

– Ținând cont de faptul că la Chitighaz există deja o casă-muzeu a românilor, ce v-a determinat să optați pentru această casă a colecțiilor tradiționale?

– La casa-muzeu din localitate am primit destul de greu aprobarea să o putem arăta oaspeților care vor să o viziteze. Aceasta este în proprietatea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU), iar de aproximativ

2–3 ani ni s-a aprobat să ni se deschidă în caz că avem vizitatori. De această casă noi nu mai dispunem, trebuie să sunăm ca să ni se deschidă, dacă responsabilul are timp în acel moment sau nu... Acesta a fost primul motiv care ne-a ambiționat să ne facem o expoziție proprie, deoarece cu ani în urmă când s-au adunat obiectele pentru casa-muzeu, localnicii au donat foarte

multe obiecte, dar acestea nu mai sunt ale noastre. Un alt motiv pentru care ne-am gândit să adunăm o colecție care să fie a satului a fost faptul că în toamna anului trecut am primit o invitație la Bistrița-Năsăud, la zilele maghiarilor de acolo, și ni s-a cerut să ducem cu noi obiecte tradiționale ungurești de la noi din sat... Atunci mi-am dat seama că obiecte tradiționale românești avem, dar ungurești nu. Am amintit despre acest lucru și deputaților din consiliul local, colegilor și trebuie să recunoaștem că satul nostru, Chitighaz, a fost mai demult o localitate majoritar românească, obiecte românești găsim, dar ungurești...

– De ce fel de investiții a fost nevoie și de unde ați făcut rost de fonduri?

– Fiindcă primăria are în

Primărița Maria Kalcsó

proprietate această clădire, una dintre cele mai frumoase clădiri din sat, ne-am gândit să o reparăm și să o folosim ca o casă de expoziție, un fel de muzeu cu obiecte tradiționale, adunate de la buni, lucruri care să ne reprezinte pe noi, chitighăzenii. Înstituția o s-o numim „Casa colecțiilor tradiționale”. Clădirea s-a aflat într-o stare destul de rea, astfel renovările care se fac acum salvează și o deteriorare mai avansată a clădirii, iar fondurile din care se fac lucrările, în valoare de 10 milioane de forinți, le-am obținut pe un proiect LEADER. La aceste fonduri, primăria trebuie să adauge TVA-ul, care este de 2,7 milioane de forinți. Casa are patru încăperi, dintre care trei vor fi folosite pentru aranjarea colecțiilor, iar a patra sală o să găzduiască diferite expoziții temporare. Acum se lucrează la interiorul clădirii, iar după terminarea renovărilor, aranjarea interiorului și a sălilor de

expoziție o s-o facem cu fonduri proprii. Se știe că localitatea Chitighaz a fost cândva majoritar românească, actualmente ne place să spunem că 50 la sută din locuitori sunt români, însă nu știm exact acest lucru. Cealaltă jumătate o constituie maghiarii, puțini nemți, și romii. Am dori să se adune obiecte de la toți cei care trăiesc în această localitate. Nu o să putem asigura fiecarei minorități o sală separată, însă în funcție de lucrurile adunate o să aibă fiecare un colțisor. Colecțiile vor fi sortate și aranjate de un specialist. Dacă vom ajunge în stadiul final, o să cerem de la muzeul județean un specialist care să se ocupe de aranjarea pieselor.

– Există un plan pentru achiziționarea pieselor de muzeu, a obiectelor? Cum o să adunați materialele?

– Am dat deja un anunț prin care îi rugăm pe toți localnicii să aducă obiecte vechi, piese de muzeu. Eu sper că așa cum s-a adunat în urmă cu mulți ani colecția de la casa-muzeu, o să reușim și acum.

– Această nouă casă o să funcționeze ca o instituție, o să aveți și angajați?

– O să aibă un program, un orar de vizită. Administrarea va aparține de Casa de cultură, iar în afara orarului la Casa de cultură o să fie tot timpul cineva dispus să deschidă, în cazul în care vor fi vizitatori. Și sperăm că vor fi... A. Butar

Romeo ungur și Julieta româncă

După succesul deosebit al spectacolului „Romeo și Julieta” în distribuție româno-maghiară din anul 2011, Teatrul Național de

Operetă „Ion Dacian” din București și Teatrul de Operetă din Budapesta vor prezenta musicalul lui Gerard Presgurvic în distribuție bi-

lingvă. Spectacolul va avea loc pe 11 aprilie, de la ora 19.00, pe scena Teatrului Național de Operetă din Budapesta. Rolurile Julietei, a lui Tybalt, lord Capulet și lady Capulet, Paris, părințele Lorenzo și doica Julietei vor fi jucate de actori din București, ceilalți fiind actori din Ungaria.

Spectacolul face parte din programul primei ediții a Festivalului Internațional de Operetă și Musical, organizat la Budapesta între 8–29 aprilie 2013.

A.B.

Mărțișor la Budapesta

Capela Ortodoxă Română din Budapesta va găzdui duminică, 3 martie, o frumoasă expoziție de mărțișoare, organizată de Asociația Femeilor Ortodoxe Române și de maicile de la Centrul Pastoral-Misionar și Cultural Sfântul Vasile cel Mare de la Budapesta. Mărțișoarele expuse au fost colecționate de maici și de doamnele de la asociația femeilor, iar unele dintre ele au fost procurate din România. Expoziția va fi vernisată după slujba de duminică, după care toate doamnele vor primi mărțișoare, un mic simbol al primăverii.

A.B.

Acasă la Prințul Charles

Mulți români se întrebă în ce constă luxul casei pe care a cumpărat-o prințul Charles de Wales în satul brașovean Viscri. Răspunsul îl dă chiar moștenitorul tronului Angliei: luxul comuniunii neîntrerupte a omului cu natura, chiar și în secolul XXI!

Oricine ajunge la Viscri pentru prima oară încearcă să ghicească mai întâi care este deja celebra casă a prințului Charles. Greu de ghicit! Nu este nici cea mai mare, nici situată în centrul satului, nici păzită de gărzi speciale. Sătenii îi îndrumă pe turiștii rătăciți pe ulițele săsești, ordonate, către una dintre cele mai ne semnificative, aparent, clădiri de la intrarea pe ulița principală: „acolo, casa cea albastră, cu geamuri verzi!”. Ai putea trece pe lângă ea fără s-o observi, pentru că nu are nimic deosebit. Nu are pentru noi, românii. Dar are foarte multe de oferit unui străin plecat prin lume să caute autenticitate. Iar la Viscri, în cel mai izolat sat din comuna Brașov, pe unde nici trenul nu trece, tocmai pentru că sătenii s-au dus – spun chiar cei

mai bătrâni dintre ei – să mituiască autoritățile ca să nu treacă linia ferată prin zona lor. Așa au reușit să-și păstreze identitatea,

comunitatea și autenticitatea, până astăzi.

La Viscri se ajunge destul de dificil, însă turiștii străini care vin să viziteze România pentru a-i admira tocmai zonele sălbatice, nepopulate, se bucură de priveliștea virgină a drumului de mai bine de zece kilometri care se abate de la șoseaua ce leagă Brașovul de Rupea. Efortul este răsplătit pe măsură: toate casele satului Viscri sunt monumente istorice, fac parte din patrimoniul UNESCO și au fost renovate doar cu var și nisip, pentru a li se păstra autenticitatea.

Adolf Hitler și Frankenstein pe liste, la alegerile din India

Adolf Hitler și Frankenstein sunt candidați în cadrul unor alegeri din India. Nu este o glumă. Statul indian Meghalaya își alege reprezentanții, iar scrutinul este o ocazie cât se poate de potrivită pentru ca numele „sonore” să se prezinte pe liste.

Conform Associated Press, există 345 de candidați, iar printre aceștia sunt câțiva care se bazează pe numele lor pentru a se face

remarcați. Dintre personajele inspirate din film sau literatură se pot regăsi pe liste Frankenstein Momin, Billykid Sangma, Field Marshal Mawphniang și Romeo Rani.

De departe, cel mai controversat personaj de pe lista candidaților este Adolf Hitler. Tatăl a trei copii, indianul de 54 de ani povestește că nu știe exact care au fost motivele pentru care părinții săi i-au dat

acest nume. „Știu că Adolf Hitler a fost cea mai urâtă persoană de pe fața Pământului pentru genocidul evreilor. Tatăl meu a adăugat Lu între nume, astfel că eu sunt Adolf Lu Hitler, sunt diferit”, spune bărbatul. În ciuda a ceea ce s-ar putea crede, el spune că nu a avut probleme majore din cauza numelui, doar că trebuie să explice tuturor că nu a avut nicio alegere când acesta i-a fost dat.

Cartea săptămânii

Andrei Gorzo: Lucruri care nu pot fi spuse altfel

De la Cristi Puiu a început totul sau cel puțin așa susține criticul de film Andrei Gorzo și o face cu argumente veritabile în inteligentul său eseu „Lucruri care nu pot fi spuse altfel”. Să stăm puțin și să reflectăm. Anul 2000 a fost supranumit „anul 0” al filmului românesc contemporan pentru că realmente în acel an nu s-a produs niciun film. Dar după „Marfa și banii” (2001) a început o incredibilă epopee cinematografică care ne-a propulsat ca – mică – industrie de film în taman atenția marilor critici americani și francezi. România, ce ți-ai putea dori mai mult?

„În momentul de față avem un cinema oficial românesc cu tot ce înseamnă asta – norme, produse de serie și așa mai departe. E adevărat că, în mod bizar pentru un cinema oficial, el nu este și nu poate fi un cinema de masă, pe motiv că normele lui diverg de cele clasice. Dar așa cum stau lucrurile – oarecum anormal, ele nu prea ar fi avut cum să se dezvolte altfel, dat fiind că în deceniul de dinainte de Puiu ajunsese să nu mai existe nici un cinema românesc decât sub forma de lumini răzlețe (ca Lucian Pintilie

sau Nae Caranfil)”, sintetizează Andrei Gorzo cu privire la ultimul deceniu și mai bine de cinema autohton.

Răuvoitorii au afirmat legat de NCR= Noul Cinema Românesc (acronim lansat atât de vizionar de Alex. Leo Șerban) că este cel care se hrănește din mizeria vieții românești și o face astfel interesantă. Ba chiar „festivalieră”. Nimic mai adevărat și mai neorealistic, în fond. Pentru că jumătate din eseu lui Andrei Gorzo se axează pe filiația cu neorealismul pe care o stabilește pentru a o depăși mai apoi Cristi Puiu, cel format la cursurile de arte frumoase de la Geneva și în compania unor texte critice precum acelea ale lui André Bazin.

TV

S-a furat o bombă

Sâmbătă, 2 martie, ora 20.00, PRO Cinema
Nimeni nu recunoaște că i-ar aparține servieta cu o periculoasă bombă, dar toți se bat pentru obținerea ei. Un tânăr șomer se pomeniște cu ea, gata să-i explodeze în mână la cea mai mică atingere. Străzile se golesc. Doar un înger de față îl înfruntă cu privirea. Ea deschide servieta, rupe o bucată din bombă și-o trânteste de pământ. Explozia e moderată. Un copil aleargă și trânteste peste ciuperca exploziei șapca de școlar. Parodie de film polițist care ironizează politica înarmării atomice.

Rezistența prin cultură

Duminică, 3 martie, ora 12.00 TVR 2
Împreună cu pianistul Dan Grigore, documentarul evocă un spectacol care, pornind de la texte eminesciene și armoniile muzicii universale, a aprins cu mai bine de douăzeci de ani în urmă revolta și nădejdea în inimile românilor. Cultura română a traversat o jumătate de secol de represiune a creației și a gândirii libere. Împotriva unei uriașe mașinării a istoriei, împotriva dictaturii personale a lui Ceaușescu au existat romane, poezii, atitudini, filme, spectacole de teatru, opere muzicale. Moderatorul, istoricul Stejărel Olaru, va avea de fiecare dată câte un invitat în studio.

Pădurea de fagi

Duminică, 3 martie, ora 14.10, TVR 2
În perspectiva întoarcerii armelor la 23 august 1944, mișcarea comunistă a organizat funcționarea unei centrale telefonice camuflate în pădure. Sub tirul gloanțelor nemților, care descoperă amplasarea centralei, telefonistele vor săvârși acte de adevărat eroism.

TEATRU

Teatrul Clasic „Ioan Slavici”, Arad Programul lunii martie

Sâmbătă, 2 martie, ora 19.00, sala mare
„Apropos, ați chemat pompierii?”
Un spectacol de Liana Didilescu
One-man-show Zoltan Lovas

Duminică, 3 martie, ora 19.00, sala mare
„Tartuffe”, de Moliere
Regia – Dan Vasile
Decorul – Laurian Popa
Costumele – Luminița Penișoară

Joi, 7 martie, ora 19.00, sala Studio
„Minotaurul”, de Michael Black – PREMIERA
Regia – Ștefan Iordănescu
Scenografia – Dorothea Iordănescu

ZIUA FEMEII

Vineri, 8 martie, ora 19.00, sala mare
„Sorry”, de Alexandr Galin
Regia – Ion-Ardeal Ieremia
Decorul – Doru Păcurar
Costumele – Indre Colta

Sâmbătă, 9 martie, ora 19.00, sala mare
„Căsătoria”, de N. V. Gogol
Regia și decorul – Laurian Oniga
Costumele – Indre Colta

Duminică, 10 martie, ora 19.00, sala Studio
LA SERVA PADRONA
de Giovanni Battista Pergolesi
Libret de Gennaro Antonio Federico
Regia artistică – Nicolae Mihai Brânzeu
Scenografia – studenții Facultății de Design ai
Universității „Aurel Vlaicu” Arad
Pregătirea muzicală – Dorin Frandేశ

Joi, 14 martie, ora 19.00, sala Studio
„Minotaurul”, de Michael Black

Sâmbătă, 16 martie, ora 19.00, sala Studio
„Cerere în căsătorie”, după A. P. Cehov
Regia și scenografia – Florin Covalciuc

Duminică, 17 martie, ora 19.00, sala Studio
„Cei mari, cei mici”, de Ioan Peter Pit
Regia – Ioan Peter Pit
Spații interioare – Anamaria Șerban
Costumele – Indre Colta

Joi, 21 martie, ora 19.00, sala Studio
„Ursul”, după A. P. Cehov
Regia – Florin Covalciuc
Decorul – Laurian Popa
Costumele – Diana Serghiuță

Joi, 28 martie, ora 19.00, sala mare
„Orchestra Titanic”, de Hristo Boytchev
Regia – Alexander Hausvater
Regia – Doru Păcurar
Costumele – Oana Cătălina Văran

Sâmbătă, 30 martie, ora 19.00, sala mare
„Opera – Galeria”, de Nora Sediansky
Regia, decorul, coregrafia – Andrea Ladanyi
Costume – Lakatos Mark
Muzica – Borlai Gergo

Duminică, 31 martie, ora 19.00, sala Studio
„Cei mari, cei mici”, de Ioan Peter Pit

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

4 MARTIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date
meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25:
Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri,
date meteo 17.10: Montaj de muzică populară
17.55: Încheiere

5 MARTIE, MARȚI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date
meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25:
Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri,
date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30:
„Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

6 MARTIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date
meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25:
Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri
17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei
(reluare) 17.55: Încheiere

7 MARTIE, JOI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date
meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25:
Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri,
date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30
Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40:
Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare)
17.55: Încheiere

8 MARTIE, VINERI (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date
meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25:
Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri,
date meteo 17.10: Elena Sandu: „Limba româ-
nă, patria noastră” 16.30: Reportaje, interviuri
17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

9 MARTIE, SÂMBĂTĂ (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul
bisericii ortodoxe și al adunărilor baptiste
16.15: Evenimente calendaristice 16.25: „Pe
unde de Europei” – emisiune euroregională rea-
lizată de studiourile de radio din Timișoara și
Seghedin 17.55: Încheiere

10 MARTIE, DUMINICĂ (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea
credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteza
știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptă-
mânii (spicuiri din interviurile și reportajele di-
fuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Înche-
iere

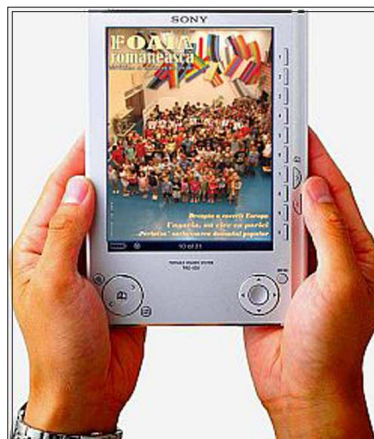
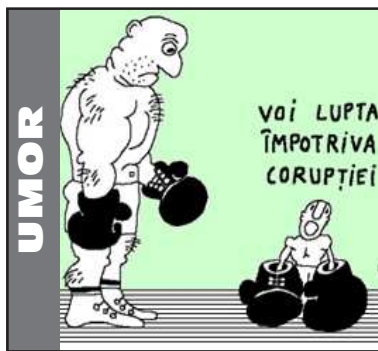
Ecranul nostru

miercuri, 6 martie, m1, ora 12.55
joi, 7 martie, Duna TV, ora 7.05

În emisiunea în limba română televizată tema principală va fi instalarea noului pastor al Bisericii Baptiste din Micherechi. Petrică Crețu a fost introdus în fruntea baptiștilor din Micherechi în prezența celor doi președinți ai culelor baptiste din România și Ungaria, Otniel Bunaci și Papp János.

Realizator: Ștefan Crâsta

Nu răspundem pentru eventuale
modificări în programele radio și tv!

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Visul unui băiețel

Doi copii discutau:

– Ce vrei să te faci când o să crești mare?
– Mă fac idiot!
– De ce?
– Păi, tatăl meu mereu zice: uite la idiotul ăla ce mașină are, ce femeie bună are idiotul celălalt, idiotii ăștia sunt plini de bani...

Cu soția la vânătoare

Un vânător își ia soția cu el la vânătoare. La un moment dat aude o împușcătură și niște cer-turi. Fuge către locul faptei și își vede soția cum se certă cu un alt vânător. După mai multe contre, vânătorul cedează și îi spune:

– Bine, doamnă, cerbul este al dumneavoastră, dar măcar mă lăsați să iau șaua de pe el?

Între fete

Două colege de liceu se reîntâlnesc după 25 de ani:

– Vai, dragă, porți ochelari?! Dar să știi că-ți șade bine cu ei. În plus, îți ascund ridurile din jurul ochilor.
– Și unde mai pui că mă ajută să le văd mai bine pe ale tale!

*

Două tipe:

– Vai, dragă, te-ai îngrașat cât o vacă!
– Ei, tu, asta nu-i nimic, acum două luni eram cât tine.

Amintiri de opt decenii dintr-un sat bihorean Interviu cu Elena Săcădat din comuna Săcal

La 80 de ani, **Elena Săcădat**, născută **Oșorhan**, originară din mica localitate bihoreană Săcal se scoală cu noaptea-n cap pentru a-și face treburile zilnice. Nu are timp să se plângă de singurătate și, cu atât mai puțin, să cadă bolnavă la pat. La vârsta ei înaintată mai are încă multe de făcut, să grijească mormântul soțului său decedat la vârsta de 59 de ani și florile din jur, să-și lucreze grădina, curtea și să se întrețină. Și-a învățat copiii, au făcut școli și, așa cum de obicei se întâmplă, au plecat din sat pentru a-și face viața în altă parte, lăsând în urmă satul și casa părintească.

„Biserica noastră a prins viață”

În fiecare duminică sau zi de sărbătoare, tanti Elena își potrivește hainele cu vremea de afară, își ia bastonul și cartea de rugăciune și merge la biserică. Nu ține cont nici de distanță, nici de cei 80 de ani ai săi. E singurul loc unde se simte fericită, rugându-se pentru familie și pentru cei pierduți, cei dragi ei... părinți, prieteni și, mai ales, soțul cu care se înțelegea așa de bine... Toți s-au dus. Mai vine din când în când câte o vecină pe la ea și copiii care stau dincolo de Budapesta.

Tanti Elena, ca toate femeile în vârstă, povestește cu mare bucurie despre trecut, despre anii de război, când era doar o copilă și vremurile erau foarte vitrege. Mai povestește despre satul ei, Săcal, despre românii care au trăit aici și despre biserica ei dragă, în care intră și acum cu multă sfială și frică

de Dumnezeu, unde merge la întâlnirea cu Domnul și cu amintirea vremurilor trecute. Ea mărturisește că și-l amintește de multe ori pe părintele Teodor Misarăș, stând în dreptul intrării, așa cum stătea pe vremuri în fața altarului și le cerea oamenilor să nu tulbure prin nimic Sfânta Liturghie. „Acum, la bisericuța noastră, de când avem preotul nostru, pe părintele Ionuț, este din nou viață ca pe vremuri, numai că turma de credincioși e tot mai mică”, ne-a mărturisit tanti Elena. Aceasta ne-a mai povestit că are o viață împlinită. A trecut printr-un război, prin foametea din anii 40 și a răzbit prin toate greutățile de care au avut parte tinerii din acele vremuri. Căsătorită de tânără a dat naștere la doi copii, pe care i-a crescut cu credință și frică de Dumnezeu. În ciuda anilor care-i bat la ușa, cheful de viață nu i-a dispărut.

„Suntem români, dar vorbim ungurește”

– Când am fost tânără, am fost tare mulți români la Săcal. Zicea socrul meu că în tinerețea lui doar 5 unguri locuiau la Săcal, restul erau români. Acum, în căsniciile mixte nu mai vorbesc acasă românește. Pe strada bisericii, în toate casele au trăit români, dar mulți au murit, iar tinerii s-au dus de aici. Așa cum și copiii mei. Au învățat și s-au dus din sat, căci ce să facă în satul acesta... Băieții mei locuiesc la Biatorbágy, unul dintre ei este căsătorit, soția e maghiară, iar din cauza asta vă spun drept că atunci când vin la mine vorbim ungurește între noi, chiar dacă noi suntem români. Doi băieți am, **Vasile Săcădat** cel mare și **Ioan**

Săcădat cel mic. Amândoi sunt ingineri electroniști și stau la Biatorbágy. În zonă au loc de muncă și le-am luat acolo casă, după ce au terminat școala. Soțul meu a murit la vârsta de 59 de ani. De 25 de ani trăiesc singură. Copiii s-au dus la școli și eu am rămas aici și nici nu o să plec din satul și din căsuța mea. Slavă lui Dumnezeu am de toate, am grădină mare, am pomi fructiferi, vie, pământ, atâta lucrez cât mă țin puterile.

Plecarea preotului a ajutat asimilarea

– La 16 ani, eu am fost cea mai tânără fată în corul bisericii din Săcal. Părintele Misarăș a dirijat corul și tare frumos am cântat, pentru

că am fost mulți. În Ungaria nu a fost cor românesc mai frumos ca la noi la Săcal. Eu și acum știu să cânt toată slujba. Și mulți ani, până a fost aici părintele Misarăș, tot am cântat în cor. Nu știu exact câți am fost, dar cred că mai bine de 50 de coriști, iar după ce a plecat părintele din Săcal s-a stins și corul și tot ce a fost frumos. Dintre coriștii de atunci mai trăiește **Alexandru Gal** și cu mine. Părintele Misarăș a fost preot la noi din 1947 până prin 1977. În acești ani, cu toate că au fost vremuri foarte grele, părintele a reușit să-i țină uniți pe români. Plecarea părintelui Misarăș a fost o cauză care a ajutat la asimilare. Nu a mai fost cine să ne adune, să ne dea povește, să ne mustre la nevoie. Au fost ani după aceea când nu am avut preot. Cantorul bace Petre Radu a ținut laolaltă oamenii, am mers la biserică, am cântat, ne-am rugat și ne-am mulțumit cu atât. De aceea, pentru noi care mai simțim românește a fost tot timpul o problemă lipsa preotului. Acum mulțumim lui Dumnezeu că avem preot, care să stea aici în sat cu noi și să aibă grijă de bisericuța noastră.

A.B.

